

6/38

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

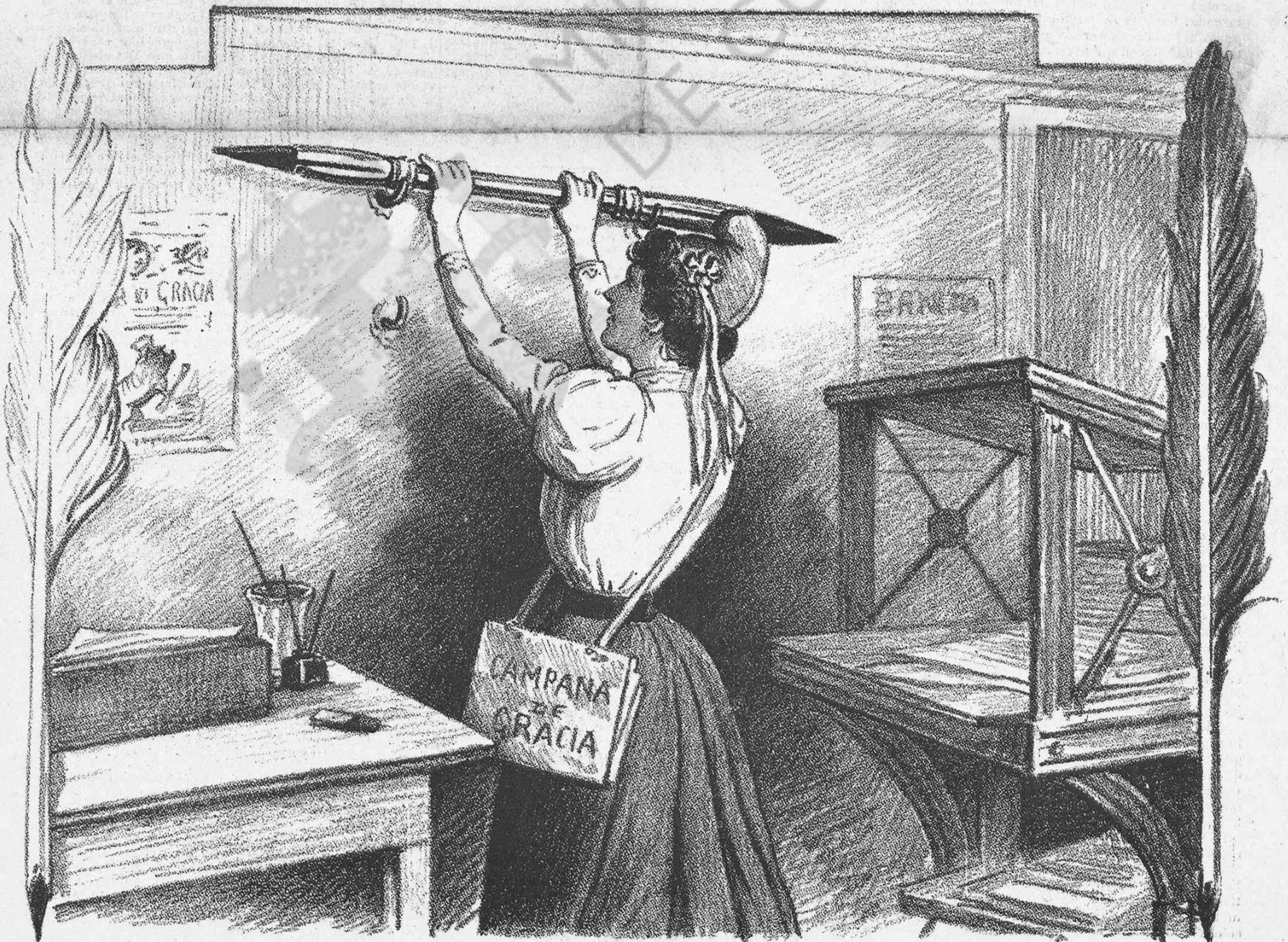
CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga.
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50

LA SITUACIÓ

— ¿Trenta graus á la sombra y las garantías constitucionals suspesas?... Penjém el llapis.

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

LAS ACTUALS CIRCUNSTANCIAS

O'n teníam prou ab els yankees, y han vingut els sagastins... es á dir els sagastins ja hi eran; pero á partir dels últims dias de la senmana passada, s' han posat al nivell dels yankees en lo propòsit de mortificarnos y de farnos veure la padrina.

¿Cóm ha sigut aixó? De una manera tan senzilla com inesperada.

Sembla qu' en Sagasta, apurat, al veure que las cosas van tan mal, y que no hi ha un pá á la post, ni farina per pastarlo; al considerar que las millors rendas están empenyadas y las millors fincas en poder dels acreedors, va decidirse á passar revista al sostre-mort dels mals endossos, á veure si entre tants trastos arreconats y fora de us, ne trobava algún que de moment li servís per treure'n un parell de pessetas, y menjar un día.

Aquesta revisió va resultar completament inútil per l' objecte que 's proposava. Res de lo que va desempolsar y desentrenyar li anava: ni 'l drapayre de mes bon acóntament n' hi hauria donat un céntim. Allá hi va trobar lo seu murrió de miliciano nacional tot plé de bonys y fet un crostissám de pols y pegadella; allá 'l seu uniforme tot arnat y fet un guinyapo. Ell mateix conegué que ja no podia servir per res, ni per disressarse.

En cambi, á poca distancia hi havia alguns objectes en millor estat: una colecció de bandos del temps dels moderats, una espasa oscada y rovellada que havia pertenescut al general Narvaez, y una mordassa de fusta de alsina, en la qual ab tot y sa duresa s' hi coneixian encare 'ls clots que hi havían fet las dents que 'l havían tascada. Després de contemplarla una estona, en Sagasta hi va reconeixer las senyals de las sevas, en los temps felissos en qu' escribia *La Iberia*.

Y va somriure y va dir:—Tant mateix, jo era ben ditxós quan me veyá perseguit y acóssat per la reacció, en los temps aquells de la joventut y l' esperança. ¡Ay qui pogués tornarhi!...

Y una idea súbita va crubar com un llampech per son cervell senil, cau inagotable de malicias bondadosas y simpáticas marrullerías.

—Bah, bah—va dirse—la joventut ja no tornarà, ni l' esperança tampoch... Ja hi fet á tots... La felicitat per mí ja no es possible. Pero ¿perqué jo no puga ser felis, haig de permetre que deixin de serho 'ls altres? ¡May de la vida! Que disfrutin, que gosin, lo que vaig gosar, lo que vaig disfrutar jo! Ala! Mans á la obra!

Y tal pensat, tal fet. Ab un cop de ploma va suspendre las garantías constitucionals y va posar á la premsa aquella mateixa mordassa de l' época del general Narvaez. Ja la tenim á la boca.

Ala, donchs ¡á gosar!

La suspensió de las garantías ens crea realment una situació deliciosa. No hi ha sino que pensar qu' en aquest temps de gran calor y de grans angúnias casi tothom está tancat á casa seva: donchs bé, á lo millor pot presentarse l' autoritat á obrir todas las portas, donant curs á las corrents d' ayre que sempre refrescan las habitacions.

Hi haurá ciutadá que passará deu mil apuros, no sabent com compóndreselas en mitj de la crisis qu' están travessant per pagar lo lloguer del pis: donchs bé, en aquesta situació poden anarlo á agafar y portarlo á la presó sense formació de causa, ab lo qual resoldrá 'l problema de tenir estada, sense pagar lloguer.

Hi ha qui, en vista de las circunstancias atzarosas que 'ns rodejan se torna lelo vacilant entre quedarse á Barcelona ó sortir á fora á disfrutar del istiu: donchs bé, bastará un ordre de la autoritat, desterrantlo á 150 kilómetros de distancia per ferlo sortir de duptes.

Ja veuen com fins la suspensió de las garantías constitucionals pot produhir á tot ciutadá que se la sá-piga pendre ab la deguda calma, un cúmulo de ventajás y beneficis.

Además, ben clarament ho manifestava 'l govern en lo preámbulo que precedeix al decret de suspensió. Las garantías se suspenden en l' expectativa de que las esquadras yankees vingan á abordar las costas de la Península. Per lo que puga ser se ha de posar á salvo lo mes sagrat que té 'l poble espanyol, lo mes gran benefici que ha lograt conquistar durant un sigle enter de luytas, esforços y efusió de sanch, pródigament deramada: la Constitució del Estat. Per aixó la desan.

Estich segur que si en Watson s' atreueix á venir á Espanya, quan vegi que no pot bombardejar la Constitució, 's convencerá de que ha fet lo viatge en va, y manará girar la proa dels seus acorassats, entornant-se'n al seu país ab un pam de nas.

Llavors es quan comprendrem els espanyols la previsió sorprenent, providencial del Sr. Sagasta. Haurá salvat la patria... y sobre tot haurá salvat la Constitució ¡ell que se l' estima tant, y que sempre, pero sempre, ab tan esmero y tan respecte la practica!

La suspensió de las garantías, naturalment, crea á la premsa periódica una situació especialíssima, una mica rara. «Hem de parlar y no podem parlar.» *Ecco il problema*. Donchs bé, parlarém y no parlarém. Dirém lo que bonament poguem, que no será de bon tros lo que voldriam. Y en tot cas el llapis roig del fiscal de imprenta 'ns ensenyará 'l camí guardantnos de caure y farnos mal, cosa que de todas veras sentiríam.

Presentes tenim las prevencions manifestadas verbalment per la primera autoritat militar de Catalunya als directores dels diaris locals, en la reunió á que va convocarlos lo dematí del dimars. Encare que 'ls directores dels semanaris no varem ser cridats, ens donem per entesos, creguts de que per tots ha de regir la mateixa lley de criteri.

Quedan, donchs, excluhits del domini de la nostra ploma los tres objectes que 'l general Despujol va senyalar clara y categóricament: las instituciones, la disciplina militar y l' ordre públich. Si hi ha alguna cosa mes que no dega tractarse, esperém que ja 'ns avisarán.

Ho dirém en mal castellá perque se 'ns entengui millor:

—Ahora y siempre tenemos nosotros más CORREA que el ministerio Sagasta.

La del ministerio Sagasta un día ó altre s' acabará; la nostra may, mentres els nostres lectors, que prou sabrán ferse cárrech de las circunstancias, no deixin de dispensarnos la seva benevolencia.

Per demostrar que ni en aquests temps de grans angúnias, y desastres, y desventuras, y perills, hem perdut nosaltres aquella serenitat y aquell bon temperimay tan necessari com avuy—el mateix general Despujol ho recomana en lo seu bando—y que forman la nota característica de LA CAMPANA DE GRACIA, en los 29 anys que conta d' existencia, aquí va lo que varem respondre á un bon amich que 'ns deya:

—Vaja, que ab aixó de la suspensió de las garantías constitucionals no 'ls hi deu arribar la camisa al cos.

—En efecte—li contestarem—no 'ns hi arriba pas; pero no per por.

—Donchs ¿per qué?

—Per falta de camisa.

P. K.

L *Heraldo* de Madrit ha publicat lo següent paralelo. Molts periódichs l' han reproduhit. Jo vaig á fer lo mateix. Convé que corri.

«DOS RASSAS.—En la fúnebre llista que ahir va enviar telegráficamente al ministre de la guerra, 'l gobernador general de Cuba hi figura tota una familia de héroes.

»Aquest héroes morts casi á la mateixa hora davant del enemich, s' anomenavan: El general Vara de Rey.—El capitá D. Antón Vara de Rey.—El segon tinent D. Alfred Vara de Rey.

»En la llista que l' Hisenda fa tots els mesos de gent viva y satisfeta, hi ha també grupos de familia; per exemple: D. Práxedes Mateo Sagasta: 45,000 pessetas.

—D. Pere Sagasta: 12,500.—D. Fernando Merino, gendre de Sagasta: 12,500.—D. Tirso Rodríguez y Sagasta: 12,500.—D. Pau Cruz, secretari de Sagasta: 12,500.—D. Frederich Requejo, nebot de Sagasta: 12,500.—D. Amós Salvador, parent de Sagasta: 30,000.—D. Bernat Sagasta: 12,500.—*Etcétera*.

»Y ellos al bollo y los Vara del Rey al hoyo.»

L' *Esquella de la Torratxa* ha obert un concurs públich entre 'ls artistas catalans en particular y 'ls espanyols en general pera 'l dibuix de las cubiertas del Almanach del any vinent.

Lo premi ofert consisteix en 250 pessetas. Las condicions del concurs las publica la mateixa *Esquella* en son número de ahir divendres. Además, la casa Lopez las enviará á qualsevol artista que las solliciti.

Una mordassa á la boca per no dir res.

Una vena als ulls per no veure res.

Un bon manyoch de cotó fluix á cada una de las orelles per no sentir res.

Y aquí tenen l' ideal per tot espanyol que vulga acomodarse á las exigencias del temps qu' estém atraves-

sant. Y una vegada realiat aixó no hi ha mes qu' esperar tranquilament la vinguda de la mort.

Y d' Espanya al Cel en línea recta.

Creyém convenient fer públich que, segons las últimas aclaracions, las targetas postals no han de portar lo sello de guerra.

Hi llegit lo llibre que 'l general Polavieja dedica á historiar l' época de la seva estada á Cuba, y reconeche lealment qu' está plé de revelacions interessants. ¡Quina previsió del porvenir! ¡Quín dó de vista mes admirable! ¡Quín coneixement mes perfecte dels homes y de las cosas!...

Ah!... Si s' hagués fet tot lo que 'l general Polavieja aconsellava, no se'n hauria Espanya estalviat poch de sacrificis en sanch y or! El mal es que no va ferse. ¿Y per qué no 's va fer? ¿Qui 'n te la culpa?

Lo mateix general Polavieja. Si 'l general, en lloch de contarho al govern ho hagués contat al país, una de dos: ó aquest n' hauria fet cas y tot s' hauria arreglat, ó de no haverne fet lo general Polavieja sería avuy 'l home mes popular d' Espanya, perque, ell sol podria dir:—Jo tenia 'l remey á tos mals y no vas acceptarlo.

Avuy el llibre vé massa tart. No te cap mes objecte positiu que satisfer la vanitat estéril del seu autor.

¿Perque si 'l seu dó de profecía es tan gran, en lloch de ocuparse del passat no 's dedica á esbrinar el porvenir?

¿Qué li costaria al general Polavieja, d' agafar la mà d' Espanya y dirli:—¿Quieres que te lo diga resalado?

CARTAS DE FORA.—*Teyá*.—Lo diumenje 10 del actual deixá d' existir lo jove Genís Sabater, fill del digne president del Comité federal de aquest poble. Era un treballador instruhit, dotat de un zel infatigable en la defensa de la causa del poble. La seva mort ha sigut molt sentida, havent assistit al enterro 'ls socis en massa del *Cultiu de la Instrucció*, una representació de la societat coral *La Palma* y 'l comité federal. Cada una de ditas societats dedica al difunt una corona.

Arén.—Un dels cinch ensotanats que s' han posat las calsas de la vila anava á un enterro con la cruz á cuestras, quan se topá ab un subjecte barceloní, que per respecte al mort se tragué la gorra y passá de llarch. Al poch rato 'l mossén de la Creu y 'l barceloní tornavan á crusarse; pero com que al mort ja l' havían deixat al cementiri, ja no tingué per convenient descubrirese. ¿Creuran que ab una mica mes l' embesteix á cops de creu? No obstant, contat y debatut, preferí anarho á contar al jutje, y la cosa s' arreglá mediant una pesseta de multa, que l' ensotanat volia emplear en la compra de un ciri per l' altar major, y 'l barceloní destiná á fer caritat als pobres. Aixís va deixar ab un pam de nas al que tractava d' encerrarlo.

Lleyda.—S' ha efectuat l' enterro civil del jove Joaquín Julián y Manonelles, acudint al acte una numerosa concurrencia. A pesar de que 'l gobernador hi feu assistir una secció de policia, reyná l' ordre mes admirable.

Vilella baixa.—Uns quants joves de 15 ó 16 anys anavan tranquilament discutint sobre 'l clero y la democracia per las aforas de la població, quan de repent se 'ls presentá l' ensotanat, y comensá á grunyar, perque lo que deyan els joves, á la quenta no li agradava gayre. 'ls minyons se posaren á riure, y ell sortintse de foga, va vomitar una requa de insults tan escullits que no hi ha medi de reproduhirlos per respecte á la bona educació dels nostres lectors. ¿No sería convenient que certs ensotanats intemperants, quan van pel mon, portessin la gira del manteo cusida y apretada sobre 'l forat dels insults, á tall de tapa-bocas?

QUÈNTO

En un ball.

Un individu molt conegut per las sevas ideas radicals, balla ab una senyora més grossa que un bocoy, que á copia de voltar está tota esbufegada.

Després que ha deixat á la seva parella li diu un seu amich.

—Sabs noy, que t' estás comprometent, pero de debó?

—Ay ay ¿perqué?

—Perque t' dedicas á agitar las masass.

OPINIÓNS

Cada hù te la seva: aixó es molt cert. Respecte á la suspensió de las garantías constitucionals, no deixa de ser curiosa la que han manifestat dos peixos grossos de la milicia.

Lo general Weyler, que passa per molt autoritari, vá dir lo següent:

«Estimo aquesta mida tan injustificada y fora de rahó, que si jo, per capritxo del destí arribés á ser poder, lo primer decret que insertaria á la *Gaceta*, sería per tornar al país las sevas garantías.

»Aquesta suspensió ha vingut á revelar que 'l Govern está divorciat del país, y creu per aquest medi poder prolongar la seva existencia.

»Quan se governa ab la confiansa pública no 's necessita la suspensió de las garantías constitucionals en un país com aquest que dona todas las probas de sensatés y de cordura.»

El general Polavieja, que passa per un reaccionari de molt brahó, ha dit sobre el mateix assumpto:

«Lo qu' es jo, ans que tot restabliria las garantías constitucionals: deixaria á la premsa y á la opinió en llibertat completa pera jutjar qüestions com la present tant de vida ó mort pera l' honor y la integritat nacional: reclamaria 'l concurs

del Parlament pera solucionarlas: lliuraria sens perdua de temps al Exèrcit de moltes tasques que li imposan, com la del llapis roig y l' manteniment de la simple policia de las ciutats; tornaria als Jutjes y Magistrats las sévas funcions, y emplearia totas las forsas del Govern, tots los elements militars y totas las energias de la opinió, com á grans propulsors de nostra vida y no com á cosas contrarias á la vida nacional.

A un ilustre director de un Manicomi, li vaig preguntar: —Sabria dirme si en los establiments de la indole del que vosté dirigeix, s' emplea may la mordassa y la camisa de forsa contra ls boigs pacífichs, contra aquells beneyts que ni alborotan, ni 's desmandan, ni fan mal á ningú? —No, senyor... de cap manera. Emplear semblant medis seria una crueltat inútil y un verdader perill perque al veure's castigats tant injustament, els mes inofensius podrian tornarse furiosos. —Gracias, Sr. Doctor. Pero m' ha de fer un obsequi: l' opinió que m' acaba de manifestar, serveixis trasmétre-la al senyor Sagasta.

J.

LA «PLASSA» EN ESTAT DE SITI

«Senyó arcalde, senyó arcalde, vosté que de la ciutat es el pare, l'guia, l'amo, el factótum popular; vosté que mana y governa als Xanxas y als vigilants, y té celadors á dojo é inspectors á gabadals; vosté que ab un cop de vara si vol pot fer tremolar tot lo que 's mou y pulula del Besós al Llobregat, de Collblanch á la Sagrera, del Tibidabo al Rebaix, vosté, en fi, que casi casi es l' únich representant de la sabia Providencia, en tot lo relacionat ab el ram de comestibles dins del recinto condal, veji si dona una volta per la plassa del Mercat (vulgarment la Boqueria) y logra posá al alcans de las nostras pobras bossas los articles de menjar que allí 's venen al amparo de la lley municipal.

«Cregui, cregui, senyó arcalde, qu' alló si qu' es en vritat la plassa en estat de siti. ¡Y quin siti! No hi ha pas manera d' atacá un puesto no ananthi ben pertretxat de municions de butxaca. ¿Quatre patatas? Un ral. ¿Una col? Quinze ó vint céntims. ¿Mitja dotzena de naps? ¡Que sé jo!... Una borratxada. «Ara, vaji á ficá al nas en las taulas de gallina, en els regles de la cara y en las paradas de fruyta... ¡Allí sabrá l' qu' es suar y veurá si aixó del siti es ó no es horripilant! D' un palpis sense conciencia en volen un disbarat; una cuixa de gallina, que més sembla de pardal, costa mitja pesseteta; quatre prunas, no tan grans com un nasset de criatura, vintidós céntims ó un ral.

«¡Y l' peix!... ¡Válgam santa Rita! Crech que no costa tan car aná en cotxe, tenir torre y portar vestit de fall com comprá un xiquet de sipia ó dos llagostins passats. «Ara bé, piadós arcalde, ¿li sembla si tal com van avuy els negocis públichs, hi ha motiu per carregar ab tanta furia els queviures, obligant als ciutadans á tirá á recó la taula y á suprimir cunya y plats? «Cuyti, vegi si s' hi arriba, cara seria y vara en má, y fa abaixar las agallas á aquests senyors industrials que ab la xeringa dels cambis ens están martiritzant, fent pagar de moltes cosas el doble de lo que val.

«Fássiu per Deu, senyó arcalde, que aixó ja va sent molt llarch. ¡Es urgent de tota urgencia! ¡Arribis hi ab quatre salts! ¡Veji si fa aixecá l' siti que á la plassa 'ns han pesat!»

Aixis deya una senyora que ahir se 'n va aná á comprar y ab mitja lliura de peras, sis unsas d' os sense carn, un mollet ja cadavérich, quatre rabes dissecats

y un' ala... de papallona, va gastar ¡vintivuyt rals!

C. GUMÁ.

Sortirà la senmana entrant:

LA SENYORA DE TOTHOM

HUMORADA EN VERS

PER C. GUMÁ

Ilustrada ab dibuixos de M. MOLINÉ

Als corresponsals que no hajan fet lo pedido, els preguém que l' fassin sens perdua de temps.

LA VISITA

¿En qué quedém, senyor Watson? ¿Venén ó no venen?

Un día, que ja som en camí; l' altre, que demá sortirém; l' altre, que ara 'ns estém preparant... Y l' temps passa y la Joana balla... y per ara 'ls yankees de 'n Watson no 's veuen en lloch.

Y, naturalment ¿qué ha succehit? Lo de sempre.

Si l' endemá ó al cap de quatre días d' haver publicat l' anunci de la visita l' esquadra de 'n Watson se presenta aquí... de veras, ens hauria clavut un susto del botavant y hasta potser la sanch se 'ns hauria tornat vermella.

Pero, á forsa de marejar cada día ab la mateixa cantarella: ¡Que ara venim!... ¡Que ara venim!... ¡Que ara venim!... el públich ha acabat per aburrirse ó per pëndresho á broma, y ara, quan li parlan d' aixó contesta tranquilament, arronsant las espatillas;

—¡Bueno!... ¡Veniu d' una vegada... pero no ho diguéu tants cops!»

**

Lo que hi ha es qu' encare 'ns queda l' dupte. ¿Vindrán? ¿S atrevirán á passar l' Atlántich, embocar l' estret y enredarse pel Mediterrani?

Tocant á aquest extrém, s' está repetint lo que va passar ab l' esquadra de 'n Cervera, quan deyan que anava á Filipinas. Uns sabian de cert que sí; altres asseguravan que no; altres l' havian descuberta á Madagascar; altres á la Martinica. Y al cap de vall...

A l' esquadra de Watson també l' han vista en una infinitat de punts. Prop de las Canarias, pels voltants de l' isla Madera, á las costas de Portugal, al davant de Tànger...

No l' han vista al lago del Parch, perque 'ls barcos americans calan molt, y al Parch hi ha poca aygua; que ¡si no fos aixó! ¡Ja ho crech que se 'n hauria dit alguna cosa!... ¿No hi ha ulls d' augment que ja l' han llambregada per las ayguas de las islas Balears?

Y aixó que, no 's creguin; si 'ls yankees efectivament venen á Espanya, lo primer que per cortesia han de fer es visitar á Mallorca.

¡Mallorca, la gran terra dels tocinos!

**

D' en Watson, com es natural, se n' han format ja dugas llegendas. ¿Qué 'n fariam aquí d' una sola?

Segons la primera versió, al tractar d' atacar á Espanya, el govern americá ha escullit precisament á Watson per la rabia que 'ns té. Diu que 'ls espanyols de Cuba, uns quaranta anys enrera, van fer no sé qué á son oncle, que anava á l' Habana á armar xibarrí; el nebot va incomodarse; sense coneixe á Amílcar volgué imitar á Aníbal; feu un jurament recargoladíssim y amenassador... y aquí tenen vostés á mister Watson convertit en enemich implacable de la nostra nació y decidit á pulverisarnos en quatre esgarrapadas.

¿Han tremolat lo suficient? Donchs ara, sursum corda. La primera opinió es pessimista: la segona, optimista, de lo més acentuat.

Vegin el panyo: —Watson, á més de expert marino, es un diplomátich de primera. Per xó l' seu govern l' ha enviat aquí: per negociar la pau.

—¿Y no tiraré bombas? —Naturalment! ¿Cóm pot tirar bombas l' home que en rigor vé únicament per transigir l' plet?—

També podria ser que fes alló que diuen els castellans de «A Dios rogando y con el mazo dando», pero l' opinió dels optimistas es que per aquest cantó no hi ha que amohinarse. Per si ó per no, recordém alló altre que també 'ls castellans diuen:

—«Fiate en la Virgen... y no corras!»

**

En aixó de corre, hi ha gent que 's pert per poch y altre que 's pert per massa.

Alguns, convensuts de que la visita yankee no 's realisarà, no farian rés.

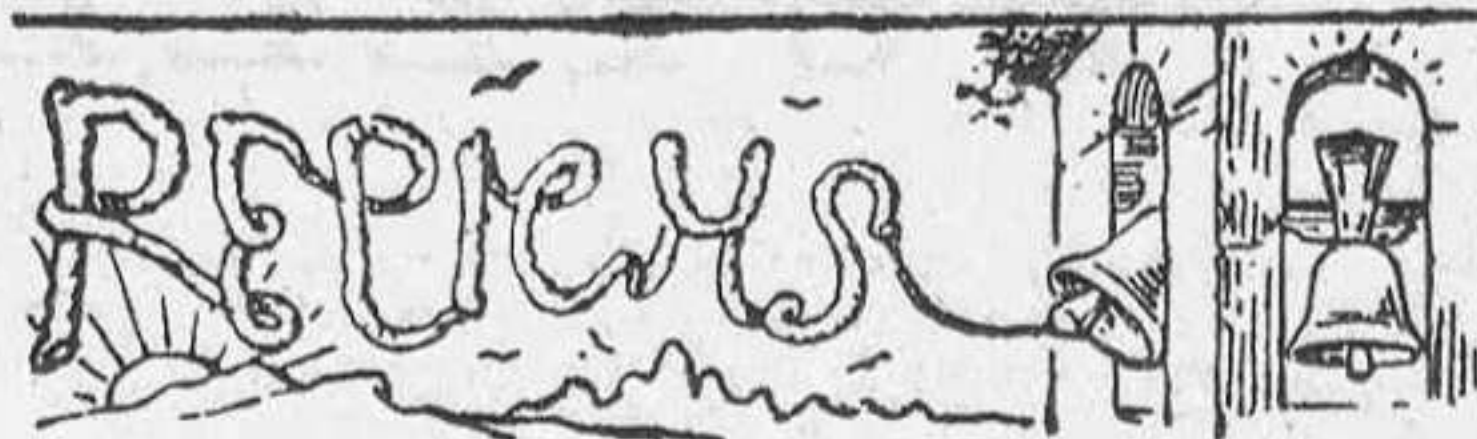
—¡Quinas ganas de fer gasto inútil! —Altres, veyentsels com qui diu á dins del pis, ja emigrarian desseguida y ho abandonarían tot, montanyas amunt, fugint del xubasco.

—¡Qui asegura dura! —Pero l' que realment se troba en situació deliciosa es un fulano conegut que, prevenintse ab temps, va anar fa alguns días á la seva hisenda á veure al masover per advertirlo de lo que feya l' cas.

—¡Malviateje!—va exclamar el pagés, al enterarse dels plans del amo:—¿es dir que si 'ls yankees venen á bombardejar, vosté fugirá de Barcelona?... ¡Si que 'm sab greu!

—¿Per qué? —Perque cabalment, á la primera noticia del bombardeig, jo pensava baixar á casa de vosté per véureu...

FANTÁSTICH.

RA 'ls yankees els comensan á coneixer als tigres de la manigua. 'Ls han vist de prop, y apenas comensada la campanya ja tenen motius de sobra per compendre, que no valen tots ells plegats una sola canonada de las que dispara

en Samson en lo seu obsequi.

Avants els tenían en gran concepte; avuy els consideran una colla de perduts.

¿Perduts? Donchs ja 'ls han trobat.

**

La qüestió de Cuba pren ab tal motiu un nou aspecte. Conquistar l' isla, per entregarla á la barbarie y als odís africanos dels mambissos, ara comprenen que fora un crim de lesa civilisació. Prefereixen guardarla. Pero la castanya está erissada de pías y 'm sembla que avants no logrin tréurela de la closca, mes de quatre vegadas farán petar els dits.

Ja veurém si al últim lo pes dels llorens de la victoria acabarà per produhir al oncle Sam un mal-de-cap tan terrible que no se l' arribará á curar en tots los días de la seva vida.

Potser sí, que sino á Filipinas ab Alemania, á Europa ab algunas de las grans potencias, el conflicte hispano-yankee acabarà per produhir una terrible conflagració general.

En aquest cas la millor situació será la nostra. Pelats quedarém; pero, per aixó mateix, no tenint res á las mans ens las podrém fregar mes de gust que ningú.

Manera de qu' encare qu' Espanya perdi tots els barcos, el pobre Sr. Auñón no tinga de quedarse sense empleo.

Posar baix la dependencia directa del ministre de Marina als Mossos de l' Esquadra.

Diu un telegrama de Cádiz:

«Está madrugada se ha declarado un violento incendio en la Pastelería suiza, situada en la calle de Sagasta.»

Pastelería... Sagasta... incendi...

—Está vist: mal negoci l' dels pastels.

Y diu un altre telegrama:

«Deliberó el Consejo sobre las condiciones de la rendición de Santiago de Cuba, que le han parecido satisfactorias.»

¿Satisfactorias?

Donchs siguém ministerials

sense mudar de coló,

y cridém ab el govern:

¡Viva la satisfacció!

Era un pobre sabater de Valladolid. Passava l' día llegint periódichs. S' anava enterant continuament de la destrucció de las esquadras, de la rendició dels nostres soldats, de la mort de tal ó qual general, de la capitulació de certa plassa forta... Ab aquest enfarfeh de noticias totas ellas funestas, va acabar per perdre l' judici, y l' altre día va deixar sobre l' vetllador el següent escrit:

«Perdonen lo que faig; pero com á bon espanyol, moro avants que rendirme.»

Y va clavarse un tiro al cap.

No sé si un boig ne fa cent. Pero bojeria ó no, si anés per mí, sobre l' sepulcre de aquest pobre mártir del neguit patriótic, jo hi colocaría la creu llorejada de Sant Fernando.

Santiago de Cuba, segons diuen, no 's podia sostenir ni un día mes. Durant alguns días els pobres soldats no menjavan mes que arrós cuyt ab sal. Després fins l' arrós va faltar.

Aixó es lo que sentirán molts homes polítichs que anavan á l' isla sense anar á la guerra.

A Cuba s' ha acabat l' arrós.

Ab aixó de si tindré pau ó de si continuaré la guerra, lo qu' es jo no m' hi fico, ni tinch perque ficarm'hi.

El govern porta l' assumpto ab gran reserva, y quan ell procedeix aixís, senyal que comprén que ni la pau ni la guerra al resto del país li interessan gran cosa.

Quan s' haja decidit en un sentit ó altre y tingui la cosa llesta, ja 'ns farà l' obsequi de avisarnos.

De moment, calma, tranquilitat y sobre tot no amohinarse. Bé prou que s' amohina per nosaltres el pobre Sr. Sagasta.

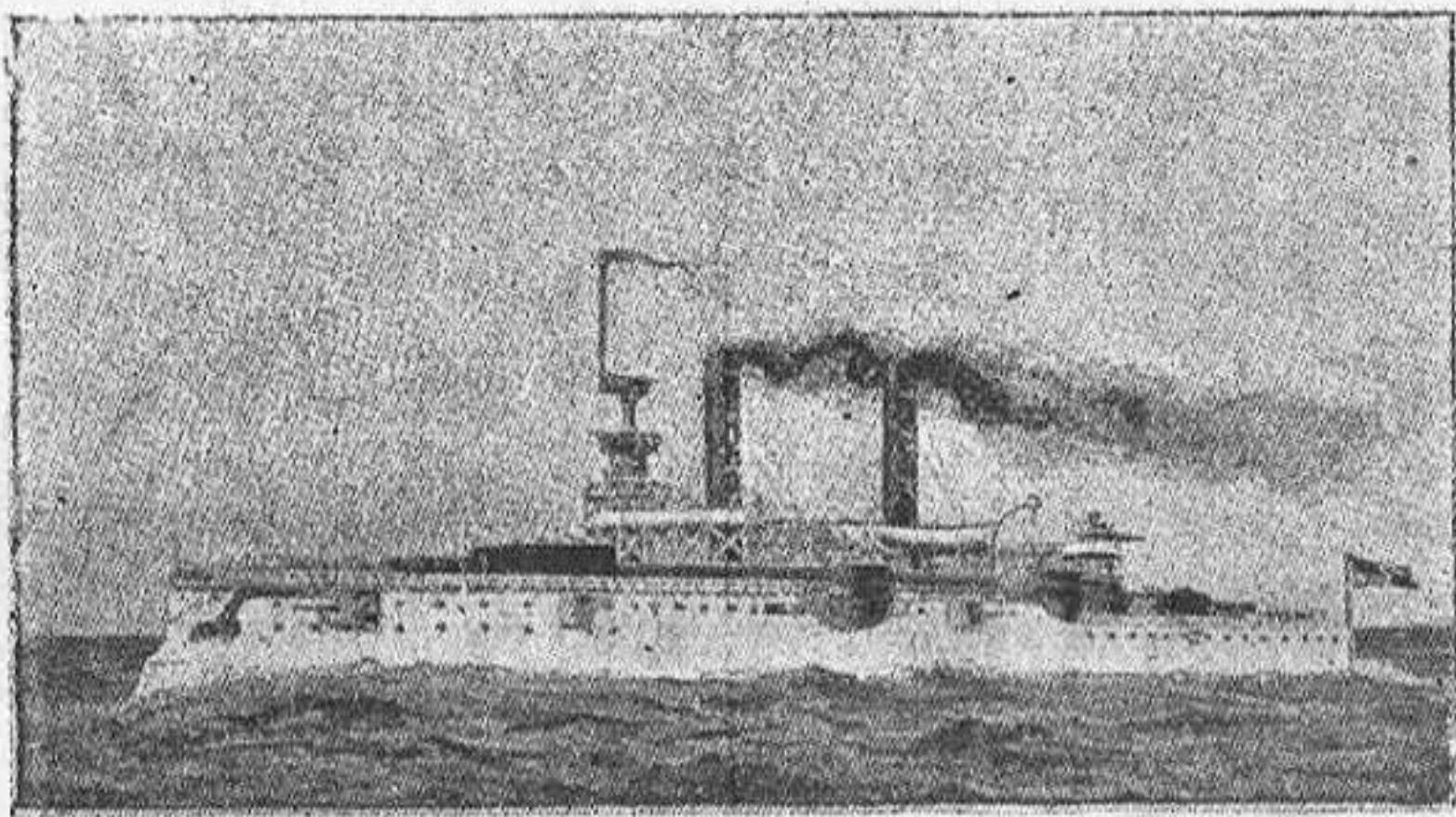
BUTLLETÍ DE LA GUERRA

CUBA. — La capitulació de Santiago de Cuba es un fet gravíssim, però qual responsabilitat no pot depurar-se encare pels embolics de que com tot lo de aquest desventurat país se presenta rodejat. ¿Va obrar lo general Toral per son propi compte? ¿Va obehir ordres superiors del general Blanco ó del govern? Mentre esperem l' hora de que 's posi en clar, si arriba á posars'hi, contemtemos avuy senyalant los caràcters de aquest nou desastre. La plassa ha sigut entregada ab todas las

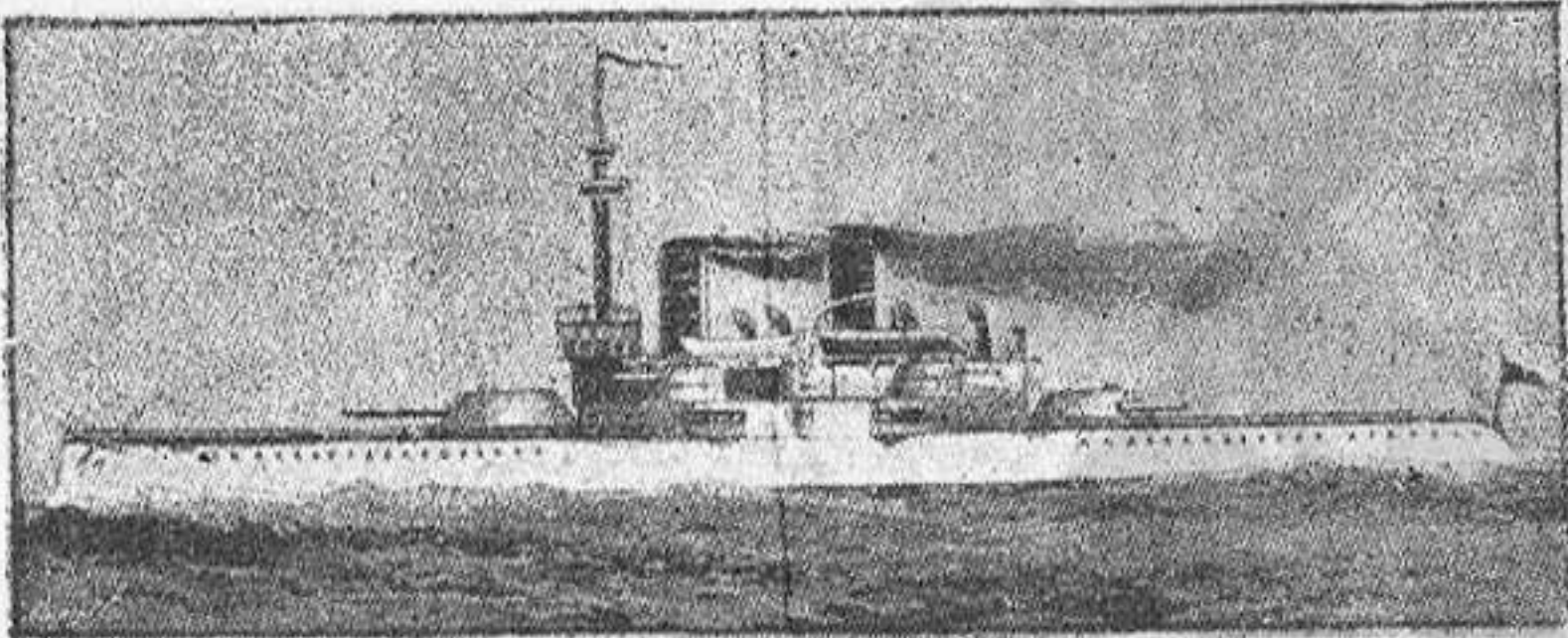

L'almirall WATSON, gefe de l'esquadra yankee destinada á Espanya.

sevas defenses. Sis mil homes que formavan la guarnició y deu mil que 's trobavan destacats en diversos punts de la provincia han sigut objecte de conveni. Alguns diuen, no obstant, que 'ls convinguts s' elevan á la xifra de 25,000 —S' ha auto-

L'acorassat IOWA destinat á la esquadra Watson.

L'acorassat OREGÓN destinat á la esquadra Watson.

risat als jefes y oficials per conservar las espasas: los soldats hagueren d'entregar los fusells, si bé 's convingué que 's demanaria á Mac Kinley que aquestas armas signessen embarcadas ab ells, al ser repatriats á Espanya, haventse convingut que las forses capituladas seran enviadas á la Península. En quant als voluntaris y mobilisats quedá acordat que permanexerian á Cuba, pero sense poder fer armas contra els Estats Unites durant la guerra actual.

La bandera nort-americana ondeja en la Casa Consistorial de Santiago: las tropas yankees ocupan la plassa: los soldats es-

Lo general MONET, que 's troba actualment á Manila

panyols desarmats acampan en los alrededores. S' han destruhit las minas que obstruhian l' entrada del port, y aquellas fortalases que tenian á ratlla als barcos de la esquadra Sampson, pertanyen ja al enemich.

Santiago careixia de provisions de boca. ¿Es que no hi hagué temps pera deixar-la ben abastida? S' assegura que 'ls soldats mes que homes semblan esqueletos. A pesar de tot, al entregar las armas entre 'ls acorts del himne nort-americá y l' estrépit de una salva de artilleria, ploravan de rabia. Lo día 7, quan comensá parlarse de rendició, molts dels malalts que apenas podian tenir-se, saltaren del llit y corregueren á las trinxeras. Pero ¿de qué serveix tanta abnegació en los mes humils, quan falta en las esferas superiors la deguda previsió per aprofitar degudament sos heróichs esforços?

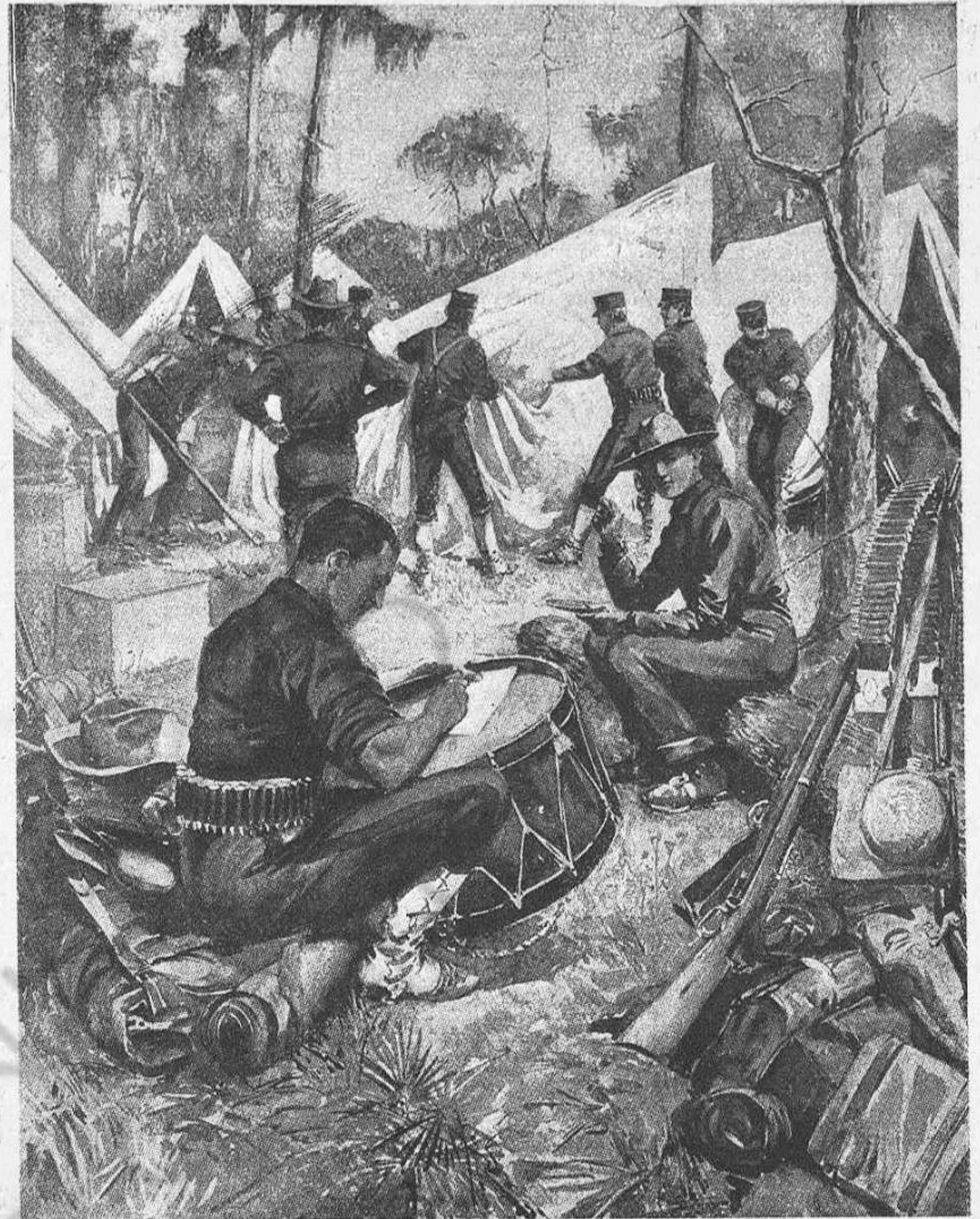
Eran molts els que creyan que la rendició de Santiago s' havia preparat, com á preliminar de una próxima pau. — Es un pan comido — deyan, no concebitse d' altra manera que s' hagués pogut facilitar al enemich una ventatja tan inmensa, per invadir tota l' isla ab poderosas forses. No obstant prompte ha vingut lo desengany. Lo port de Manzanillo ha sigut atacat per cinch acorassats y dos monitors. Tres horas durá 'l canoneig, llensantse 3,500 projectils sobre la plassa. Los canoners Pinzón, Delgado Parejo y Centinela que contestaren al foch del enemich sigueren incendiats. Las tropas se bateren ab entusiasme

Se preparan nous bombardeigs á diversos ports del' isla, aixis com també un atach serio á Puerto-Rico. Y l' esquadra

de 'n Watson va acumulant elements per dirigir-se á la Península. Ja no son cinch ó sis barcos els que 's disposan á venir; hi ha qui 'ls eleva á una vintena, hi ha qui asegura que ascendirán á 48. ¿Pendrán per base de operacions las Canarias y las costas de Africa ó las Balears? ¿Y consentirá Europa que 's porti al nostre continent aquesta guerra casi sense resistencia per part de la desengrada y empobrida nació espanyola?

Ningú sab certament las dificultats ab que puga tropessar la realisació de la pau. Lo govern ab la suspensió de garantias, ha acabat per aislarse completament de l' opinió. Ja no pot sentir las palpitations de la conciencia pública y guiarse per ellas. Traballa pel seu compte y ab la major reserva... es á dir, potser ni tan sols traballa: lo evident es que vacila de continuo sense trobar l' embocadura. Impossible sembla que puga prolongarse un dia més un estat de cosas tan perillós. Espanya está lligada de peus y mans y voltada de tenebras, exhausta de elements pera resistir l' embat de un enemich poderós que obté cada dia novas ventatjas, y faltada de resolució pera sortir de una vegada de una situació tan trista.

FILIPINAS. — Las últimas noticias del arxipiélach no son tan desesperadas com dias enrera. Desde que la canonera alemana

LOS NOSTRES ENEMICHS. — Campament en las inmediaciones de Santiago.

Irene va prestar sa protecció als soldats de Subic, que anavan á caure en poder de las bandas de igorrots, se han anat agriant las relaciones entre ells y 'ls yankees. Se parla de una carta de 'n Dewey al almirall alemany conjuntant á declararse enemich seu ó á sotmetres á las sevas ordres. Aquest contrapunt pot redundar en benefici d' Espanya.

Las forses yankees arribadas á Cavite permeeixen inactivas, en espera de nous contingents. Sols los insurrectes del Aguinaldo donan mostrás d' activitat. Després de intimar la rendició de Manila al general Augustí que 's va respondre com se mereixian, intentaren per dos vegadas l' atach de la plassa, sent retxassats ab grans perduas. Aixis ho comunica 'l governador general en son últim telegrama. Diu també que 'l bloqueig es riguros; que las líneas exteriors son reforzadas diariament ab traballs continuos en las trinxeras, defenses y accessoris de artilleria y que van fentse fortas. Afegeix, per últim, que 's troba allí 'l coronel Blanco, procedent de Macabele, alguns oficials escapats de Cavite y 'l general Monet á qui 's considerava en poder dels insurrectes tágalos.

De manera que si bé la situació de Manila continua sent difícil, allí encare 's respira.

QUÉNTOS

En dos pobles, quals termes estavan separats per una curta distancia, hi havia dos taberners que 's feyan la competencia.

Un d' ells va posar lo preu del ví cinch céntims més barato que 'l de l' altre poble, y está clar, de vehins de aquest últim á beure no 'n vulguin mes, sobre tot els diumenjes.

Lo taberner no s' entenía d' omplir porrons, y cada vegada que 'ls deixava sobre la taula davant dels bebedors, els deya:

—Alsa, noys, aneu bebent, que si per cada porró guanyeu cinch céntims, quan més beuréu més rics seréu.

Sabut es que 'ls tranvias, quan arriba l' estació dels banys ván plens de gom á gom, de tal manera que 'ls passatjers que no caben als banchs se quedan drets fins en los estreps laterals dels carruatjes d' estiu.

—Aixó es un escàndol!...—diu un senyor que 's cansa esperant que 'n passi un en que puga enquibir hi.

—Desde avuy, adopto 'l sistema de anar á peu. Y ja veurán com, si tothom ho fá com jo, diutre de poch els tranvias anirán buyts.

—Per quina rahó?

—Perque no hi ha may en ells sitis desocupats.

Entre un Tenorio de la classe salta-tauells y una modisteta.

—¿Hi ha res mes trist que un casament sens amor?— diu ell.

Y ella respon:

—Sí, noy, sí: es molt més trist encare un amor sense casament.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Batianito, Un Cadaquessench, P. P. C., Pau Pinya, Pere Salom Morera, No t' arronsis, J. Aubert Manent, Un violinista, Quimet de la B., Ex-ensotanat, Aygua de Montserrat, Palitrochs, G. C. Betas, Sigro negro, S. Roig X., L. Boner, y Pau Jorba:—Lo que 'ns envian aquesta setmana no fa per casa.

Ciudadans Miranius, Sisket Farré, P. Carbonaire, Sisket D. Palla, Un Ensopit, Noy del Xotis, General Mostatxoni, H. Hernandez y Gonzalez, Pau de la pipa, R. Campins, Anton Pastanaga, R. Homedes Mundo y Paco de la Capa:—Insertaréu alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudad M. Pasiello: Va bastant bé.—S. Bonavia: Regularet.—R. T.: La composició está plena de ripis.—Republicano: Enters.—A. Capeta: No vá.—Xanigots: Ho aprofitarem tot.—J. Roselló: Va molt bé: l' insertaréu.—Pepito Llauné: No estan mal: pero la curta 'ns agrada mes que la llarga.—R. Ramonet: Pot enviar lo traballet que indica.—F. Carreras P.: No se perque 'l fill y 'l pare no han d' estar d' acort.—F. Comas: Lo sonet vá bastant bé.—Almasellas: Miraréu de aprofitarho.—Stoch: No vá.—A. Carreras Gayan: Queda admés.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 83.—Barcelona.